

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet

Ryhti – rakennetun ympäristön tietojärjestelmähanke

Sisällys

1.	Ensimmäinen Ryhdikäs vuosi	3
2.	Tietojärjestelmän rakentaminen	4
3.	Yhteentoimivuus	5
4.	Tuki	7
5.	Tahtotila	8
6.	Lainsäädäntö	9
7.	Hankkeen seuranta ja riskien arviointi	10
8.	Viestintä ja vuorovaikutus	11

1. Ensimmäinen Ryhdikäs vuosi

Jos haluan hyvän ryhdin, tarvitaan pitkäjänteistä työskentelyä vanhojen tapojen muuttamiseksi. Hienoimmatkaan fysioterapeutin suosittelemat välineet eivät auta, ellei motivaationi ole kova. Yhtä lailla rakennetun ympäristön tietojärjestelmää (RYTJ) rakentava Ryhti-hanke ei voi keskittyä vain teknologiaan. Se on laaja-alainen muutoshanke, joka tarjoaa eväitä myös sille tekemiselle, jota tarvitaan tietojärjestelmämaailman ulkopuolella ja hankkeen päätyttyä. Ympäristöministeriö päätti syyskuussa, että tietojärjestelmää ylläpitävä viranomainen on Suomen ympäristökeskus. Päätös tarkoittaa merkittävää muutosta Syken roolissa ja se vahvistaa rakennetun ympäristön digitalisaatio-osaamista ympäristöhallinnossa.

Ryhti-hankkeen kannalta on oleellista, kuinka hyvin se onnistuu tunnistamaan rakennetussa ympäristössä liikkuvan tiedon ja kokoamaan sitä saataville yhteensopivassa muodossa. Hankkeen myötä saadaan alulle kauan kaivattu alueidenkäytön digitalisaatio, ja rakennustieto saadaan virtaamaan ja pysymään paremmin ajan tasalla.

Oleellista on edetä hankkeessa samanaikaisesti eri osa-alueilla: Selvitetään mitä digitalisaatio edellyttää lainsäädännöltä? Jotta tieto voi liikkua sujuvasti, sen sisällöt täytyy hahmottaa samoin. Entä miten rakennamme tietojärjestelmän, joka säästää käyttäjiensä resursseja on miellyttävä käyttää? Miten varmistetaan se, että eri tahoilla tehtävä kehitys tukee yhteisiä digitalisaatitavoitteita ja kaikki ovat selvillä työn etenemisestä?

Ryhti-hankkeen tiimi kasvoi vuoden aikana, ja yhteistyö tiivistyi kumppaneiden kesken. Edelleen toivomme, että tässä vaiheessa olisimme pidemmällä tietojärjestelmän toteutuksessa ja voisimme yksiselitteisesti kertoa sen toteutuksesta. Työsarka on valtava käytössä olevaan aikaan ja rahoitukseen nähden. Rakennetun ympäristön digitalisaatiovisioiden toteutuminen vie vuosikymmeniä, mutta kivijalan rakentaminen muutokselle ei voi enää odottaa.

Digitalisaatiovisioiden toteutuminen vie vuosikymmeniä, mutta kivijalan rakentaminen muutokselle ei voi enää odottaa.

Kokosimme ensimmäisen Ryhdikkään vuoden keskeiset edistysaskeleet ja haasteet yhteen ja valmistaudumme uuteen vuoteen yhteistyöllä rakennetun ympäristön digitalisaatiota rakentaen.

Juhana Rautiainen
ohjelmapäällikkö
ympäristöministeriö

2. Tietojärjestelmän rakentaminen

Yksi vuoden keskeisiä päätöksiä oli Suomen ympäristökeskuksen valinta rakennetun ympäristön tietojärjestelmän vastuuviranomaiseksi. Tietojärjestelmän tavoitteet ja sen hankintaprosessi tarkentuivat.

Tietojärjestelmä koostuu eri järjestelmät yhteen tuovasta alustaratkaisusta, alueiden käytön suunnitelmatietojärjestelmästä ja rakennustietojärjestelmästä. Keväällä 2020 tietojärjestelmän hankintaa lähdettiin tekemään kilpailullisella neuvottelumenettelyllä. Tavoitteena oli, että rakennetun ympäristön tietojärjestelmäkokonaisuus hankittaisiin määrittelyineen ja ohjelmointiosaamisineen. Hankinnan osallistumisilmoitus julkistettiin 23.9., mutta hankinta keskeytettiin 7.10. teknisen virheen vuoksi. Samalla päätettiin valtiovarainministeriön tiedonhallintalain lausunnon pohjalta järjestää hanketta uudelleen, jotta minimoidaan esiin nostettuja riskejä. Hankinnassa ensimmäisenä tilataan tietojärjestelmän toiminnalliset määrittelyt ja toisena tietojärjestelmän pääkehittäjä.

Haasteina on nostettava esille ministeriöiden näkemuserot sekä vastuuviranomaisen valinnan pitkittymisestä johtuvat viipeet. Myös uuden henkilökunnan perehdytys on vienyt resursseja tietojärjestelmäosion edistymiseltä, vaikkakin tilanne on tasaantunut loppuvuoteen mennessä.

Tietojärjestelmän rakentamisosiota on tarkennettu, ja työtä on lohkottu pienempiin hallittavampiin ongelmaryppäisiin. Tietojärjestelmän rakentamisessa on edetty toiminnallisuuksien määrittelytyön hankintavaiheeseen. Määrittelytyön tuloksena saadaan tietojärjestelmän vähimmäisvaatimukset ja toiminnallisuudet. Tärkeimpänä työssä on luoda avoin ja sitouttava sidosryhmäyhteistyö, jonka tavoitteena on laajasti hyväksytty kuvaus rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä ja sen toiminnallisuuksista.

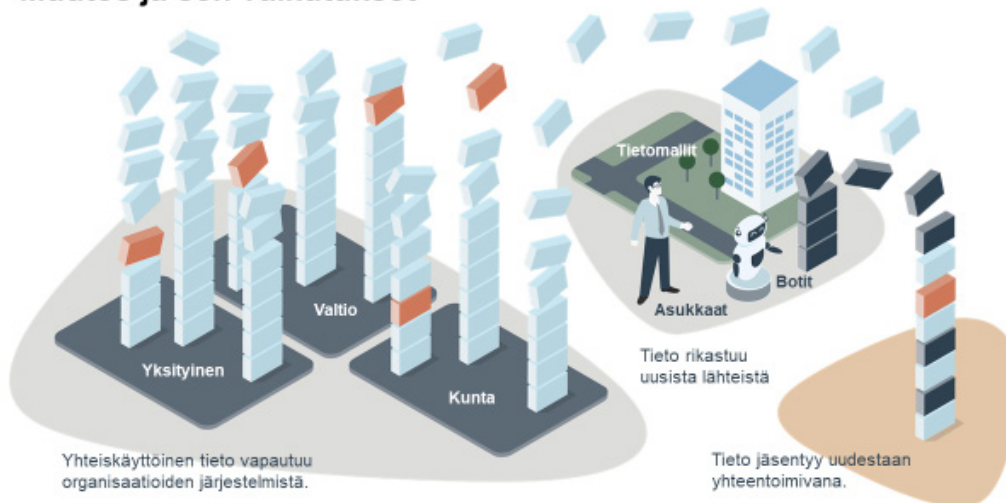
3. Yhteentoimivuus

Yhteentoimivuusosion tarkoituksena on varmistaa, että rakennetun ympäristön tiedonhallintaa kehittävät tahot ymmärtävät yhteiset käsitteet samalla tavalla, eikä informaation merkitys muutu, kun tietoa siirretään eri järjestelmien välillä. Vuoden 2019 lopussa perustetun yhteentoimivuuden yhteistyöryhmän toiminta on lähtenyt käyntiin, ja ensimmäiset tietomallit ovat valmistumassa. Laatukriteeristö ja harmonisointiprosessi valmistuivat tukemaan yhteentoimivuustyötä.

Ympäristöministeriö on asettanut joulukuussa 2019 Rakennetun ympäristön tiedon yhteentoimivuuden yhteistyöryhmän, jossa on mukana laaja-alainen edustus sekä julkishallinnosta että kiinteistö- ja rakennusosalta. Yhteistyöryhmän toimintaa vakiinnutettiin vuoden 2020 aikana ja sille perustettiin kolme teemaryhmää: Semanttinen yhteentoimivuus, Kokonaisarkkitehtuuri ja Standardointi. Kukin näistä pureutuu rakennetun ympäristön yhteentoimivuushaasteisiin teemansa näkökulmasta. Teemaryhmien työ edellyttää vahvaa keskinäistä vuorovaikutusta. Yhteentoimivuustyön keskeiseksi tavoitteeksi on valittu Yhteentoimivuusalustalla olevan Rakennetun ympäristön tietokomponenttikirjaston laajentaminen harmonisoiduilla tietosisällöillä.

Yhteentoimivuusprojekteja on valmistumassa loppuvuoden 2020 aikana yleis- ja asemakaavan sekä kulttuuriympäristön tietomalleista. Rakennuksen ja rakentamisluvan tietomäärittämisen laatiminen on alkanut RAVA2-hankkeessa. Yhteentoimivuusprojektien tukemista varten on laadittu laatukriteeristö, joka ohjaa projektin tekijöitä odotetun laatuiseen lopputulokseen. Yhteentoimivuuden harmonisointiprosessissa puolestaan kuvataan tapa, jolla yhteentoimivuusprojektien tuotosten perusteella sovitaan yhteiset määritykset tietokomponenttikirjastoon.

Muutos ja sen vaikutukset

Yhteentoimivuustyössä on suunniteltu useita laajuudeltaan erilaisia yhteentoimivuusprojekteja, joiden alku on siirtynyt suunnitellusta, koska tietojärjestelmän hankinnan aikataulu muuttui. Yksi keskeinen haaste on, kuinka yhteentoimivuusalusta ja -menetelmä saadaan laajasti käyttöön.

Yhteentoimivuustyön keskeinen hyöty on yhteentoimivuuden lisääminen rakennetun ympäristön toimialalla. Rakennetun ympäristön tietokomponenttikirjasto toimii jatkossa yhteentoimivuusalustalla dokumentointipaikkana, johon kootaan valmiiksi harmonisoituina rakennetun ympäristön keskeiset käsitteet ja tietorakenteet määriteltyinä. Yhteentoimivuustyössä tähdätään siihen, että tietokomponenttikirjasto on valmis vuoden 2022 päätteeksi. Yleis- ja asema-kaavan sekä rakennuksen ja rakentamisluvan tietomalleja tullaan hyödyntämään RYTJ:n rakentamisessa. Näiden tietomääritysten tulokset edistävät yhteentoimivuutta RYTJ:n ja tietojen luovuttajien välillä.

**Yhteentoimivuusalustan
tietokomponenttikirjasto
kokoaa keskeiset käsitteet ja
tietorakenteet.**

Rakennustiedon tietomallia määrittävä RAVA2-työ aloitettu tammikuussa 2020. Hankinta käynnistyi syksyllä 2020, ja työ valmistuu keväällä 2021.

4. Tuki

Rakennetun ympäristön valtakunnallisen tiedonhallinnan muutosta on edistetty aktiivisesti sidosryhmien kanssa. Ryhti-hankkeen kannalta keskeiseksi kumppaniksi tunnistettiin kunnat. Kuntayhteistyötä sujuvoittamaan luotiin rakenteet, joista vastaa Ryhti-hankkeen tukiosio. Vuoden alussa käynnistettiin tiivis yhteistyö sellaisten kumppaneiden kanssa, joilla on käynnissä samankaltaisia kuntien työhön vaikuttavia kehitysprojekteja. Ensimmäisen vuoden aikana määriteltiin kaavatietoja ja luotiin suuntaviivat, joiden avulla nykyinen kaavatieto kootaan uuteen tietojärjestelmään.

Sidosryhmien toiveet, tarpeet ja odotukset tietojärjestelmää kohtaan koottiin vuoden alussa avoimelle ideaseinälle, jonne saatiin yli 250 ideaa kirittämään hanketta. Tulevasta muutoksesta on keskusteltu ja viestitty kunnille hankkeen infotilaisuuksissa, tapahtumissa, kuntakirjeellä sekä syksyllä käynnistetyillä kuukausittaisilla kuntakahveilla. Tietojärjestelmän kehittämistä tukevaa, kuntien asiantuntijoista koostuvaa kuntaraatia valmisteltiin loppuvuodesta. Voimassa olevien kaavatietojen kokoaminen tietojärjestelmään edellyttää yhteistä tietomallia, jonka mukaisena tieto kootaan. Tätä, nykyiset kaavatkin huomioivaa, tietomallia on kehitetty ja testattu yhdessä kymmenien maankäytön asiantuntijoiden kanssa. Suuntaviivat kaavatiedon kokoamiseksi eri tietoaineistoista ja arkistoista on määritetty, ja pilotti voidaan käynnistää vuonna 2021. Sidosryhmät ovat kaivanneet tietoa konkreettisista tietojärjestelmään liittyvistä ratkaisuista. Moni valtakunnallinen tiedonhallinnan ratkaisu on edelleen auki, mikä on vaikeuttanut tarvittavien toimenpiteiden ja ohjeistuksien laatimista ja viestimistä erityisesti kunnille.

Aktiivinen vuorovaikutus ja keskeisten sidosryhmien mukanaolo muutoksessa ja sen määrittelyssä on välttämätöntä, jotta lopputulos palvelee käyttäjiä. Kaavatiedolta on pitkään puuttunut kansallinen perustietovaranto, jota voidaan lähteä rakentamaan nyt vuoden aikana tehdyn työn päälle.

Moni valtakunnallinen tiedonhallinnan ratkaisu on edelleen auki, mikä on vaikeuttanut tarvittavien toimenpiteiden ja ohjeistuksien laatimista ja viestimistä erityisesti kunnille.

5. Tahtotila

Ryhti-hankkeen tekijöiden ajatuksena oli synnyttää vahva dialogi koko sidosryhmäjoukon kanssa kunnianhimoisen muutoksen toteuttamiseksi. Tavoite eteni hyvin. Vuoden aikana on saavutettu yhteinen näkemys tiedon yhteentoimivuuden tärkeydestä, jotta tavoiteltu muutos on mahdollinen. Yhteinen näkemys Ryhtin toteutuksista ja riippuvuuksista on vahvistunut. Eri tahoilla on käynnissä useita hankkeita, joilla on yhtymäpintoja rakennetun ympäristön tietojärjestelmän tietoihin. Näiden hankkeiden ja toimijoiden kartoitus on vaativa ja jatkuva harjoitus.

Ryhti-hankkeen vuorovaikutuksen kannalta toimivia ratkaisuja olivat sidosryhmätilaisuudet sekä WDBE-tapahtuma, Kuntamarkkinat, Kehto-foorumi ja muut seminaarit, joissa Ryhti-hanketta esiteltiin. Erittäin toimivaksi osoittautuivat läheisten sidosryhmien kanssa järjestetyt digi-aamukahvit. Tiivis yhteistyö muun muassa Syken, Maanmittauslaitoksen, DVV:n ja Kuntaliiton kesken on jatkossakin hankkeen onnistumisen edellytys. Samoin tapaamiset viro-laisten kollegoiden kanssa ovat olleet hedelmällisiä ja laajentaneet kansainvälisiä näkökulmia.

Yhteisen tahtotilan luomisessa haasteita syntyy siitä, että toimijakenttä on laaja ja kehittämishankkeita paljon. Itse tavoitteesta ollaan laajasti yhtä mieltä, mutta se voidaan ymmärtää hyvin eri tavoin, ja siten ei ole itsestään selvää, että ratkaisut toimivat yhteen. Vuoropuhelu yksityisen sektorin kanssa ylläpitää korkeaa tavoitetasoa. Sektori odottaa julkiselta tiedonhallinnalta pohjaa, jonka päälle lähteä kehittämään liiketoimintaa. Ryhti-hankkeen on tasapainoiltava, että se kykenee toteuttamaan laadukkaan kokonaisuuden, joka samalla luo pohjaa tulevien palveluiden kehittämiseksi.

Ryhti-hankkeen on tasapainoiltava, että se kykenee toteuttamaan laadukkaan kokonaisuuden, joka samalla luo pohjaa tulevien palveluiden kehittämiseksi.

6. Lainsäädäntö

Ryhti-hankkeen lainsäädäntöosiossa hahmoteltiin rakennetun ympäristön tietojärjestelmän sääntelykehikko, huomioitiin yhteydet maankäyttö- ja rakennuslain uudistuksen digitalisaatiota koskeviin sääntelyehdotuksiin ja asetettiin rakennetun ympäristön sääntelytarpeita selvittävä työryhmä. Oikeudellista ja semanttista yhteentoimivuutta kokeiltiin Lakieditori-projektissa.

Ryhti-hankkeen lainsäädäntöosio aloitti työn kartoittamalla, mistä rakennetun ympäristön tietojärjestelmän sääntelykehikko koostuu. Tunnistettiin, että rakennetun ympäristön tietojärjestelmä edellyttää omaa lainsäädäntöä. Tietomallit ja tiedon koneluetavuus ovat asioita, joista on säädetty uudessa maankäyttö- ja rakennuslaissa, jotta maankäytön ja rakentamisen prosessit saadaan yhteentoimivina tietojärjestelmään. Rakennetun ympäristön tietojärjestelmässä tulisi ottaa myös huomioon hallinnon digitalisaatiota koskeva muu sääntely ja yhteentoimivuus muun rakennettua ympäristöä koskevan sääntelyn kanssa.

Kira-digi hankkeen aikana aloitettua Lakieditori-projektia jatkettiin ja saatiin kehitettyä testiversio lainkirjoittamisen työvälineestä. Lakieditorilla voidaan huomioida lakitekstin semanttinen yhteentoimivuus tekemällä termilinkityksiä Suomi.fi-yhteentoimivuusalustalla oleviin sanastoihin. Syksyllä saatiin asetettua odotettu rakennetun ympäristön sääntelytarpeita selvittävä työryhmä, joka koostuu valtioneuvoston ja Kuntaliiton edustajista. Työryhmän tehtävänä on kartoittaa, minkälaista sääntelyä rakennetun ympäristön tietojärjestelmä edellyttää, ja miten tietojärjestelmä muuttaa olemassa olevaa sääntelyä. Työryhmä ehtii kokoontumaan vuoden 2020 aikana neljä kertaa. Alkuvuodesta 2021 työryhmän on tarkoitus saada valmiiksi muistio ehdotuksistaan.

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä sekä maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistuksesta käynnistettiin loppuvuodesta vaikutusten arviointi.

Lainsäädäntöosion haasteena on ollut tiukka aikataulu ja Ryhti-hankkeen perustamisen käynnistysvaikeudet. Lainsäädäntöä valmistelevaa tai sitä selvittävää työryhmää ei voitu perustaa alkuperäisen suunnitelman mukaisesti vuoden alussa, sillä Ryhti-hanketta ja sen rajoituksia tuli ensin määritellä yhteistyössä valtiovaraministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön kanssa. Lainsäädäntöä selvittävän työryhmän jäseniksi oli tarpeellista saada laaja edustus ja sitoutuminen muiden tietojärjestelmään läheisesti liittyvien hallinnonalojen ministeriöistä. Haasteena on ollut myös Ryhti-hankkeen vaatiman sääntelyn yhteensovittaminen aikataulullisesti käynnissä olevaan maankäyttö- ja rakennuslain uudistukseen.

Ryhti-hankkeen lainsäädäntöosiossa on saatu selvitettyä ja kartoitettua hankkeen kannalta olennaisia oikeudellisia kysymyksiä ja tunnistettu, mitä asioita tulee oikeudellisesta näkökulmasta vielä ratkoa. Vaikka lainsäädäntöä selvittävää työryhmää ei heti vuoden alussa voitu perustaa, on voitu selvittää rakennetun ympäristön tietojärjestelmän oikeudellisia reunaehdotuksia hankkeen sisäisesti.

7. Hankkeen seuranta ja riskien arviointi

Ensimmäisenä vuonna on keskitytty hankkeen organisointiin ja keskeisten sidosryhmien sitouttamiseen. Hankkeelle on asetettu strategiset tavoitteet ja määritelty keskeiset toimenpidepolut näihin pääsemiseksi. Hankkeelle on rakennettu johtamisjärjestelmä sekä tätä tukevat seurannan työkalut.

Heti alkuvuodesta määriteltiin hankkeen strategiset tavoitteet, jotka jaettiin osatavoitteisiin. Lisäksi laadittiin suunnitelmat siitä, millaisin toimenpidepoluin ja vaiheistuksin tavoitteisiin päästään. Työn tulokset rakentuvat portaittain ja tavoitteiden saavuttaminen edellyttää osahankkeiden työn yhteensovittamista ja koordinoitua. Osakokonaisuuksien etenemistä ja keskinäisiä riippuvuuksia seurataan hankkeessa viikoittain. Tavoitteiden toteutumisen seurantaan on kehitetty seurantaindikaattoreja. Lisäksi on keskitytty organisaation rakentamiseen. Hankkeeseen osallistetaan laajasti rakennetun ympäristön sidosryhmiä ja tavoitteisiin pääseminen edellyttää keskeisiltä sidosryhmiltä merkittävää panostusta hankkeeseen. Hanke tiedostaa tavoitteiden saavuttamista estävät riskit, ja laadittu riskienhallintasuunnitelma ehkäisee riskejä ennalta.

Hanke on hyvin laaja ja sillä on hyvin kunnianhimoiset tavoitteet, mistä syystä on tehty paljon työtä sen määrittämiseksi, mitä kaikkea hankkeessa tavoitellaan, ja mikä työ tulee tehdä hankkeen päätyttyä. Hankkeen tavoitteiden saavuttamisen tueksi on luotu hankkeen etenemistä kuvaavia indikaattoreja ja näille tavoitearvot. Indikaattorit tukevat tavoitteiden seurantaan. Hankkeen monitahoisuudesta johtuen niin riskienhallintasuunnitelma kuten moni muukin hankkeen osa-alue edellyttää vahvaa priorisointia, jotta toiminnan tavoite ja punainen lanka ei huku yksityiskohtiin.

Tarvitaan vahvaa priorisointia, jotta toiminnan tavoite ja punainen lanka ei huku yksityiskohtiin.

Vuoden aikana on pystytty luomaan sidosryhmille kuva siitä, mitä hankkeella tavoitellaan ja saatu ensimmäisen vaiheen keskeiset sidosryhmät aidosti sitoutettua kehitystyöhön. Sidosryhmien panos on tärkeää työn jatkamiseksi ja pysyvän muutoksen liikkeelle saamiseksi. Hankkeelle on pystytty luomaan selkeä vaiheistus, joka tukee strategisten tavoitteiden saavuttamista. Riskienhallintakäytännöt tukevat hankkeen johtamista ja edistävät hankkeen toteuttamista.

8. Viestintä ja vuorovaikutus

Viestinnän ja vuorovaikutuksen merkitys tiedostettiin heti hankkeen alussa ja siihen varattiin resursseja. Hankkeen kannalta keskeisiä sidosryhmiä tavattiin erilaisissa tilaisuuksissa ahkerasti. Hankkeen vastaanotto oli kiinnostunutta, malttamatontakin, ja sidosryhmät odottivat, että Ryhti-hanke kuvaa työnsä käytännön toteutusta tarkemmin, kuin mihin vielä kyettiin. Hanke kertoi avoimesti ja ajantasaisesti siitä, mitä jo tiedetään ja myöskin sen, mitä ei vielä tiedetä. Ympäristöministeriön arvo ”rohkeasti avoin” toteutui monessa käänteessä.

Hanke käynnisti vuoden alussa sidosryhmätilaisuuksien sarjan, joita pidettiin viisi vuoden aikana. Tilaisuudet tavoittivat pääsääntöisesti reilut 200 osallistujaa. Suurin suosio oli 4.5. pidetyllä käyntiinlähden infolla, johon osallistui lähes 500 sidosryhmien edustajaa. Tilaisuuksien avulla Ryhti-tiimi esittäytyi, asioiden valmistelutilaisuudesta jaettiin viimeisin tieto ja osallistujat pääsivät ääneen. Toimivaksi tavaksi koettiin pyytää ilmoittautuneilta etukäteen kysymyksiä, joihin vastattiin tilaisuudessa ja myös henkilökohtaisesti. Läheisimmät sidosryhmät, kuten Kuntaliitto, Maanmittauslaitos ja Syke jakoivat hankkeen viestejä omissa kanavissaan. Viestintäyhteistyön tiivistämiseksi YM kokosi viestintäryhmän. Viestintäryhmän aloitteesta KiraHub järjesti työpajan, jossa kartoitettiin mukana olevien tahojen näkemystä yhteisistä tavoitteista ja toiminnan kohderyhmistä.

Ensimmäisenä vuonna viestintää ei kyetty räätälöimään kovin tarkasti erilaisille yleisöille ja viestintä oli enemmän hankelähtöistä kuin vastaanottajan tarpeet huomioivaa. Erityisesti kuntakentälle kuitenkin pyrittiin muotoilemaan helposti huomattavia ja kuntia kiinnostavia sisältöjä (mm. kuntien digiaskeleet Kuntalehdessä, kuntakirje kirjaamoihin jne.). Kohderyh-

Uuden ratkaisun hyötyjä

miä, hankkeen hyötyjä ja pääviestejä muotoiltiin, mutta niitä ei vielä päästy täysimääräisesti hyödyntämään. Työskentelyn siirtyminen sähköisiin kanaviin toi oman haasteensa vuorovaikutukseen ja tiimin sisäiseen työskentelyyn.

Kiinteistö- ja rakennusalan digitalisaatio ja tiedonhallinta puhutti mediassa, ja myös Ryhti-hankeeseen viitattiin muutamissa lehtiartikkeleissa (Etelä-Suomen Sanomat, Tekniikka & Talous, HS). Aktiivista mediaviestintää ei vuoden aikana vielä tehty.

Hankkeen aloittama avoimen vuorovaikutuksen linja on auttanut työskentelyä ensimmäisenä vuonna, jolloin odotettiin hallinnollisia päätöksiä, ja tiedonsaantitarpeita oli enemmän kuin valmiita vastauksia. Erittäin toimivaksi osoittautuivat henkilökohtaiset ja pienellä porukalla käydyt keskustelut, joissa työstettiin yhteistä näkemystä ja tieto ajankohtaisista asioista välittyi. Tieto Ryhti-hankkeesta alkoi levitä, mikä auttaa muita organisaatiota suuntaamaan omaa toimintaansa. Viestintään kaivataan vahvaa panostusta myös jatkossa.

Tiivis yhteistyö kumppaneiden kanssa on jatkossakin hankkeen onnistumisen edellytys. Avoin vuorovaikutus on auttanut työskentelyä ensimmäisenä vuonna, jolloin tiedonsaantitarpeita oli enemmän kuin valmiita vastauksia.